

Píseň zůstane ve mně navždy

František Všetíčka

(Olomouc, Česká republika)

Po druhé světové válce nastoupila v polské literatuře výrazná generace, jejíž součástí byl i Longin Jan Okoń (ročník 1927). Debutoval roku 1949 básnickou sbírkou *Slzy srdce* (*Łzy serca*). Za jistých okolností přišel předčasně, poněvadž na jeho druhotinu museli čtenáři čekat dalších deset let (stal se jí svazek *Večerní melodie – Nuty wieczorne*). Od svých generačních druhů se začal Okoń odlišovat mimo jiné tím, že postupně rozšiřoval svůj druhový a žánrový rejstřík. K poezii přistoupila próza a literární historie. Zájmové nůžky se značně rozevřely.

Jedno z dominantních témat Okoňovy poezie naznačují názvy jeho sbírek: *Večerní melodie*, *Barvy dnů* (*Barwy dni*), *Stíny času* (*Cienie czasu*), *Chytání úsvitu* (*Łowienie świtu*) a *Hloubil jsem noc* (*Drażylem noc*). Je to téma času, které zdaleka netkví pouze v titulech jeho sbírek, ale přímo v jeho verších. Čas není podle Okoně lidské bytosti nijak nakloněn. V básni *Stíny* (*Cienie, ze sbírky Oblaka země – Mroki ziemi*) *čas klade věčné stíny pomíjivosti – czas kładzie wieczne cienie przemijania*. Tato myšlenka je rozvedena v básni *Ticho a čas* (*Cisza i czas*), jež jej charakterizuje těmito slovy:

*Čas je věčný
mlčící potměšilý
podvádí jak váha
špatně vyvážená
a nepozorovaně
zdírá naše tkáně...*

*Czes jest wieczny
milczący podstępny
oszukuje jak waga
źle starowana
i niepostrzeżenie
struga nasze tkanki...*

Okoń není ovšem pesimista, ve sbírce příznačně nazvané *Kámen a naděje* (*Kamień i nadzieja*) má básně *Zítřek* (*Jutro*), kterou uzavírá trojverším:

*deštěm vykoupáný úsvit
odhaluje
nebetyčný zítřek*

*deszczem skąpany świt
odslania
wysokopienne jutro*

Okońův čas má tedy dvojí tvář, a do značné míry, i když v jiné rovině, to platí i o jeho tvorbě, jež vedle básnické podoby má též podobu prozaickou. Okoń se dokonce stal daleko známější jako prozaik, a to především svou trilogií o Indiánech. Tvoří ji romány Tecumseh, Generál rudochů (Czerwonoskóry generál) a Stopami Tecumseha (Śladami Tecumseha), které vyšly ve čtyřech vydáních. K těmto prózám třeba připojit také Okońovu práci v organizacích na obranu indiánského společenství. Stanisław Koszewski shrnul všechnu tuto jeho činnost do lapidárního tetrastichu:

*Místo vyprávění o dvorech, pánech
psal díla o ubohých Indiánech.
Mnozí se pyšnili jejich pogromy,
Longin je však bral do ochrany.*

*Miast opowiadać o dworach, panach
pisał tomy o biednych Indianach.
Wielu szczyciło się ich pogromem,
Longin świadomie brał ich w obronę.*

Longin Jan Okoń je konečně také literární historik. Po řadě drobnějších portrétů o autorech chełmské oblasti shrnul své poznatky do panoramatického přehledu s názvem Historie literatury chełmského kraje (Historia literatury ziemi chełmskiej). V této publikaci zachytil vývoj krajového písemnictví od středověku po současnost. Okońův stostránkový počín je obsáhlou rozpravou, kterou v druhé půli doplňují a zvýrazňují další autoři řadou dílčích příspěvků. I v tomto směru je autor Oblaků země iniciátorem.

Ve zmíněné sbírce se nachází téměř programová báseň s názvem Lyrika (Liryka), v níž Okoń na sebe mnohé prozrazuje. Závazný v ní zůstává její vyznávací explicit: *píseň zůstane ve mně navždy – pieśń zostanie ze mną na zawsze*.

About the author

František Všeticka

Olomouc, Česká republika
fvseticka@seznam.cz

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.